

Дзітварытчыя Мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННОКАУ БССР

Год выдання 37-ы
№ 100 (2266)
20 снежня 1968 г.
ПЯТНІЦА
Цана 4 кап.

СЯРОД юбілеяў, якія адзначаюць тэатры як калектывы творчых адзінадушцаў, юбілей МХАТА прыцягвае найвялікшую ўвагу. Заслугі гэтага тэатра перад Айчынай і сусветнай культурай настолькі значныя, што дзень нараджэння ў 1898 годзе ў Маскве Мастацка-Агульнадаспелы драматычны тэатр стаў значным гістарычным этапам у развіцці прагрэсіўнага рэалістычнага мастацтва сцэны ўвогуле.

Калі цяпер мы збіраемся на 50-гадовы шлях МХАТА, падкрэсліваючы з асаблівай пашанай годзі дзейнасці няўрымслівых навагараў К. С. Станіслаўскага і У. І. Неміровіча-Данчанкі, перад намі раскрываецца сапраўды рэвалюцыйны сэнс шукання і здобывання жыццёвага і тэатральнага, якімі заўсёды жывы гэты тэатр. Шчыра сумуючы з прычыны таго, што сцэнічнае мастацтва ва ўмовах старога грамадства не

МХАТ

магло задавальняць духоўныя запатрабаванні самых шырокіх колаў дэмакратычнага гледача, што і ў тэатральнай зале і на сцэне веліка рабіць можна спаткаць рэбачага і селяніна, стваральнікі МХАТА і яго трупы імкнуліся наблізіць сваю творчасць да сучаснага яму масавага гледача. Гэта адбывалася і на рэпертуры, дзе сонечнымі вяршынямі і дэталю з'яўляліся адкрытыя мхатэатры для драматычнай літаратуры імёны Чахава і Горькага.

Сцяжоджэнне вялікай жыццёвай праўды, адхуоленая пазыцыямі тэмперамента мастака-грамадзяніна, вось пафас творчасці МХАТА, які даў гісторыі такія спектаклі, як «Чайка» і «На дне», «Тры сястры» і «Дзеці сонца», «Арчае сэрца» і «Жаніцца Фігаро», «Бранявое ізд-ва» і «Уваскрэсенне», «Платон Крэчат» і «Анна Карэніна», «Крамлёўскія курanty» і «Ворагі», «Глыбокая разведка» і «Троцкі патэтычна».

Грамадзянскае прызначэнне тэатра раскрываецца ў актыўным служэнні перадавым ідэалам часу. Волыт МХАТА вучыцца, што такое разуменне мастацкай сцэны сэнсу сваёй дзейнасці не мае нікога згульняе са спекулятыўным прыстасаваннем, што поспех артысцкага калектыву магчымы толькі тады, калі для яго робіцца ўнутранаю неабходнасцю быць на перадавых пазіцыях ідэалагічнай барацьбы. Сорак гадоў назад, калі адзначаўся трыдцятый юбілей МХАТА, Станіслаўскі выказаў шчырую і глыбокую думку: «...калі мы не разумелі ўсяго таго, што адбывалася, наш урад не прымусяў нас у што б там ні стала перафарбавуваць у чырвоны колер, зрэбіць там, чым мы не былі на самай справе. Мы перакрысе сталі разумець эпоху, перакрысе сталі эвалюцыянерамі, разам з намі эвалюцыянерамі і наша мастацтва. Калі б было інакш, то нас штурхнулі б на простую «рэвалюцыйную» халтуру. А мы хацелі аднесці да рэвалюцыйнага інакш: мы хацелі з усёй глыбіняй паглядзець не толькі на тое, як ходзіць з чырвонымі сцягамі, а хацелі заглянуць у рэвалюцыйную душу краіны. Гэтай навуцы, гэтай мастацтва, гэтай вяржаму разуменню, якое ў нас пастаянна развіваецца, мы прысвяцілі свае гады...» Паўчальныя ўрокі МХАТА— яго прычынавае адмысленае мастацтва, якое карысціла перафарбаванню, якое ўнутранаю заканамернае жаданне, каб артыст-грамадзянін быў духоўным

папелічкікам і сядзельнікам у перабудове жыцця працоўным народам, партыяй, Савецкай уладай. Цяпер, калі беларускі народ сустракае 50-ю гадыну Беларускай ССР і Кампартыі Беларусі, мы перабіраем у памяці і тое, што было здобыта і на тэатральным фронце. Нацыянальны тэатр Беларусі прайшоў багаты і плённы шлях станаўлення арыгінальнага професіянальнага мастацтва, якое вядома ва ўсім свеце як мастацтва вялікай жыццёвай праўды і выразнага грамадскага гучання. Заховаючы неўторнае ўласнае аблічча, адмаўляючыся ад знешняга пераймальніцтва, беларускі тэатр па-творчаму разумна чэрпаў істотныя веды і далачыўся да навуковых глыбіняў заўсёды свежай крыніцы — мастацтва МХАТА. Лепшыя ўзоры тэатральнай творчасці Беларусі цяпершняга паўстагоддзя паказваюць, што мхатэатры прынцыпы — калі з іх не рабіць фетишы і не ўспрымаць як шаблон, а засвойваюць творча, — узбагачаюць мастацтва, якое трывае стаіць на грунце народнасці і грамадзянскай актыўнасці.

Зразумела, вялікае значэнне мела тое, што беларускія дзеячы сцэны далачыліся да школы МХАТА праз непасрэдна асабістыя кантакты з артыстамі і рэжысёрамі, якія былі вучнямі Станіслаўскага і Неміровіча-Данчанкі, прапагандыстамі самай перадавой сістэмы выхавання актёра. Але не адно гэта характэрна для станаўлення нашага нацыянальнага тэатра: перамога рэалістычнага напрамку ў сцэнічным мастацтве, высокая ўзровень гуманізму і ваўнянага грамадзянскага пафасу — тое, што сцэнічны тэатр пры паслядоўна-навуковым пракладанні магістральных шляхоў МХАТА, — стала творчым кліматам часу, натхняе новай і новай пакаленні майстроў сцэны на далачыны ўдзім мастацтвава сацыялістычнага рэалізму.

Вельмі істотна і тое, што лепшыя нашы дзеячы сцэны глыбока ўспрынялі этычныя прынцыпы МХАТА. Калі ты прысвядзіць сабе жыццё сапраўдному мастацтву, яно само па сабе вымагае ад цябе грамадзянскага сумлення, маральнага ўдасканалення, каб ты меў права ідэямі і вобразамі сённяшняга спектакля абуджаць у людзях лепшыя пачуцці, памяншаць іх сілы, кіліць наперад, узбройваць духоўна і эстэтычна. Творчая лянтэ, дылетантызм, абьякчывае стаўленне да таго, што іграецца ў тым тэатры і як трэтуецца класічны аб'екты рэпертуару, прымірныя адносіны да халтуры, кампрамісы ідэяна-мастацкага парадку — усё гэта чужое артысту-грамадзяніну. Сапраўдны тэатр — не сур'ор тэлентаў, а трывалы саюз адхуоленцаў, высока професіянальных майстроў сваёй справы.

Сярод афарызмаў, у якіх кіраўнікі МХАТА выказалі кардынальныя патрабаванні да дзеячоў мастацтва, ёсць і такі: «Сцэна, нібы книга, нібы чысты аркуш паперы, можа служыць і выскароднаму і ганейнаму, гледачы на тое, што на ёй паказваюць, хто і як на ёй іграе».

Далёка не кожны артыст-віртуоз мае права называцца мастаком: мастак павінен быць чалавекам, багатым як творчая асоба, чыстым у маральных і ідэйных сваіх якасцях. Зразумела, супярэчліваю псіхалогію актёрскай творчасці, стваральнікі МХАТА абьявілі як адзін з галоўных законаў унутранага жыцця тэатра заклік: «Любіце мастацтва ў сабе, а не сабе ў мастацтве! Інтрыгавай і зайдорскай базлітасна праганяць са сцэны тэатра!».

Жыццё патрабуе ад мастака, каб ён выхоўваў у сабе кмінаўтнічнае мысленне, паглыбіўся ў ідэі свайго грамадства, — тады ён будзе на ўзроўні свайго часу. Волыт МХАТА на працягу 70 гадоў паказвае, што такое быць сучасным у мастацтве, як трэба шанаваць нацыянальныя традыцыі і развіваць усё пакінутае нам папярэднікамі, узбагачаць творчасць самымі светлымі ідэаламі эпохі.

МАСКВА ВІТАЕ БЕЛАРУСЬ

Вялікаму свята беларускага народа — надхуоджачаму 50-гадзю ўтварэння рэспублікі і стварэння Кампартыі Беларусі быў прысвечан урачысты вечар, які адбыўся ў Маскве 17 снежня.

У Калонную залу Дома прафсаюзаў прыйшлі перадавікі вытворчасці, дзеячы навукі і культуры, ваеннаслужачыя, прадстаўнікі грамадскай сталіцы.

У прэзідыуме — сакратары МК КПСС В. Я. Паўлаў, Р. Ф. Дзям'янаў, А. М. Калашнік, загадчык аддзела культуры ЦК КПСС В. Ф. Шаўра, першы намеснік старшын выканкома Масшава В. П. Ісаев і іншыя.

Гарачымі апладысманамі сустрапі прысутныя гэсцей, што прыбылі з брацкай рэспублікі. Сярод іх — сакратар ЦК КП Беларусі Ф. А. Сургану, намеснік Старшын Савета Міністраў БССР Г. Я. Кісяль, Герой Сацыялістычнай Працы — старшыня калгаса «Чырвоная змена» Мінскай вобласці К. І. Шаптыка, бригадзір будаўнікоў А. М. Громаў і іншыя.

Кароткім уступным словам вечар адкрыў сакратар Маскоўскага гарадскога камітэта КПСС А. П. Шелашнікава.

Са словамі прывітанія да беларускага народа звярнуліся рабочыя ліцейнага цэха аўтамабільнага заводу Імя Ліхачова, ударнік камуністычнай працы П. Н. Бондару і рэктар Маскоўскага авіяцыйнага інстытута Імя Арджанікідзе, членкарапсэндант Акадэміі навук ССРС І. Ф. Абразцов.

Затым выступіў сакратар ЦК КП Беларусі Ф. А. Сургану.

Вечар закончыўся канцэртам майстроў мастацтваў Беларускай ССР.

18 снежня гэсцей з Беларусі гасціна прымаў маскоўскія аўтазаводцы.

У гэты дні ў кіназэтрах Масквы ідзе дэманстрацыя лепшых мастацкіх і дакументальных кінастужак студыі «Беларусьфільм», прысвечаных 50-гадзю БССР і Кампартыі Беларусі.

Кар. ТАСС.

УЗНАГОРОДЖА Н-НЕ САЮЗА

Намапазітараў СССР ордэнам Леніна надала рабце кампазітарскага Форума краіны асобую ўрачыстасць і святотнасць, павысіла дэлаву актывнасць дэлегатаў.

На даб'нным пасяджэнні 16 снежня з'езд заслухаў даклад Цэнтральнай рэвізійнай каміііі Саюза кампазітараў СССР і даклад «Пра некаторыя змены Статута Саюза кампазітараў СССР», якія зрабілі дэлегаты Г. Дамбаў і І. Мірзаян.

17 снежня пачаліся спрэчкі па дакладзе. Старшыня праўлення Маскоўскага аддзялення Саюза кампазітараў РСФСР В. Мурадзілі гаварыў аб падрыхтоўцы да 100-гадззя з дня нараджэння У. І. Леніна.

Мы разглядаем гэтую гараровую работу, — заявіў ён, — як новы этап паслядоўнага ператварэння ў нашай творчасці бесмірнотных ленінскіх ідэй.

Свайх сабартоў па працы вітаў першы сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў СССР К. Федзін.

Ад імя Саюза балгарскіх кампазітараў і ўсёй музычнай грамадскай брацінай краіны ўдзельніку з'езда вітаў кампазітар Любамір Пінкаў. Гарачымі воплескамі сустрапі прысутныя пасланца браціага ў вётамскага народа — старшыню Саюза кампазітараў ДРВ Нгуен Суан Кхоата, які перадаў савецкім кампазітарам сардэчнае прывітанне ад іх вётамскіх калег.

Значную частку свайго выступлення старшыня праўлення Саюза кампазітараў Беларусі Р. Шырма прывітаў праблемам музычнага выхавання народа, прадагандае класічнай музыкі. Ён гарача падтрымаў Д. Кабалеўскага, які лічыць эстэтычнае выхаванне дэячэй і юнацтва асновай асцяжытай культуры ўсяго народа.

На з'ездзе выступілі таксама першы сакратар праўлення Саюза

ТАЛЕНТ, НАТХНЕННЕ-НАРОДУ

IV УСЕСАЮЗНЫ З'ЕЗД КАМПАЗІТАРАЎ

за кампазітараў РСФСР Г. Сяірыдаў, старшыня праўлення Саюза кампазітараў Эстоніі Б. Кірвер, старшыня праўлення Саюза украінскіх кампазітараў А. Шагарэнка, старшыня праўлення Саюза мастакоў СССР Е. Белашова, пасланец кампазітараў ГДР Вольфганг Лесер, старшыня Саюза польскіх кампазітараў Стэфан Слядзіцкі, старшыня праўлення Саюза кампазітараў Малдавіі В. Загорскі, генеральны сакратар Саюза кампазітараў Югаславіі Вайслаў Носціч і іншыя.

18 снежня працягваліся спрэчкі па дакладзе.

На трыбуне — сакратар ЦК ВЛКСМ А. Везіраў. Ён зачытаў прывітанне ЦК ВЛКСМ IV Усеасаюзнаму з'езду кампазітараў.

Наш абаяжак весті музычнага прапагандау так, каб яна ў лоўнай меры служыла высокароднай справе камуністычнага выхавання народа, падкрэсліў у сваім выступленні старшыня Камітэта па радыё і тэлебачанні і тэлебачанні пры Савецкім Міністэрстве РСФСР М. Месцаў.

Ардааноснаму калектыву кампазітараў перадаў гарачае прывітанне ад архітэктараў краіны першы сакратар Праўлення Саюза архітэктараў СССР Г. Арлоў.

Проблемам выхавання кампазітарскай змены прысвядзіць сваё выступленне рэктар Маскоўскай кансерваторыі А. Свешнікаў.

На з'ездзе выступіла міністр культуры СССР К. Фурыца. Яна адзначыла, што ўзнагарода Саюза кампазітараў СССР ордэнам Леніна — гэта свята не толькі для савецкіх музыкантаў, але і для ўсіх работнікаў культуры.

К. Фурыца падрабязна спынілася на праблемах прапаганды шматнацыянальнага савецкага мастацтва.

Кампазітар па працы стаў адным з раўнапраўных стваральнікаў фільма, заявіў першы сакратар праўлення Саюза кінематаграфістаў СССР Л. Куліджанаў. Мы глыбока зацікаўлены ў сцэным творчым кантакце з майстарам савецкай музыкі.

Прывітанне ВЦСПС IV Усеасаюзнаму з'езду кампазітараў зачытаў сакратар ВЦСПС В. Батішкінаў.

У спрэчках таксама выступілі старшыня Бурацкага аддзялення Саюза кампазітараў РСФСР Б. Ямпілаў, член праўлення Саюза кампазітараў Літвы П. Тамулонас, туркменскі кампазітар А. Куділеў, латышскі кампазітар О. Гравіціс, азербайджанскі музыкантаў Э. Абасаў, першы сакратар праўлення Саюза кампазітараў Таджыкістана Ш. Сайфіліджанаў, маскоўскі кампазітар Б. Цярэньчыў, сакратар праўлення Саюза кампазітараў Грузіі Г. Тарадзе, намеснік міністра асветы ССРС Ф. Паначын і іншыя.

IV Усеасаюзны з'езд кампазітараў вітаў гэсцей з Фінляндыі Юнас Коўканен, Аб'яднанай Арабскай Рэспублікі — Гамаль Абдуль Рахім, Італіі — Валер'яно Букіні, іспанскі кампазітар Карлас Паласо, французскі кампазітар Жорж Орык, в'яцямскі парагайскі кампазітар Хасэ Асунсіон Фларэс.

З аключнымі словамі выступілі Ц. Хронікаў і Д. Кабалеўскі.

З'езд працягвае сваю работу. Па матэрыялах ТАСС.

ПАМЯТНЫЯ СЦЯГІ — ЛЕПШЫМ

Цэнтральны Камітэт КП Беларусі, Прэзідыум Вярхоўнага Савета Беларускай ССР, Савет Міністраў Беларускай ССР і Беларускі рэспубліканскі савет професіянальных саюзаў прынялі пастанову аб ўзнагароджэнні гарадоў, раёнаў і калектываў прадпрыемстваў, арганізацый, калгасаў і саўгасаў патрыятычнымі сцягамі ЦК КП Беларусі, Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР і Беларускай ССР.

У ліку ўзнагароджаных за заслугі ў развіцці народнай гаспадаркі і культуры, за поспехі, дасягнутыя ў рэспубліканскім сацыялістычным спаборніцтве ў гонар 50-гадззя Беларускай ССР і Кампартыі Беларусі, —

- Дзяржаўная бібліятэка БССР імя У. І. Леніна;
- Беларускі дзяржаўны ордэн Працоўнага Чырвонага Сцяга акадэмічны тэатр імя Я. Купалы;
- Барысаўская фабрыка піяніна;
- Жлобінская фабрыка мастацкай інкрустацыі;
- Гомельская фабрыка «Палесдрук»;
- Кінатэатр імя М. І. Капліна Г. Гомеля.

ІМ ПРЫСВОЕНЫ ГАНАРОВЫЯ ЗВАННІ

БАГАТЫРОЎ Анатоля Васільевіч, народны артыст БССР, кінааітар, загадчык кінастудыі і кінааітар Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі імя Луначарскага, Аўтар многіх твораў, якія ўвайшлі ў зальты фонд Беларускай музычнай культуры. За час працы ў кансерваторыі падрыхтаваў шмат таленавітых вучняў — кампазітараў.

ЛОГІНАЎ Анатоля Канстанцінавіч, народны артыст БССР. У Брацінскім абласным тэатры імя Я. Коласа працуе з 1959 года. За апошнія гады стварыў вобразы М. В. Фрунзе ў «Фінале П. Стрэгавы, Аталя ў трагедыі Шпенсіра, Асобе мисіў і творчай біяграфіі актёра зайвабразна У. І. Леніна.

ГАНКІН Емель Мордухавіч, заслужаны дзеячы мастацтваў БССР. Сночыла Усеасаюзны дзяржаўны інстытут кінематаграфіі. Працуе мастаком пастаноўшчыкам на студыі «Беларусьфільм». Пры яго ўдзеле было пастанавлена мноства фільмаў, срод якіх такіх шырока вядомых: «Чалавек не здаецца», «Я родам з дэліцыі», «Вайна пад стрэхам».

КУДРЭВІЧ Раіса Уладзіміраўна, заслужаны дзеячы мастацтваў БССР. Сночыла Віцебскае мастацтвае вучылішча, пастаянна ўдзельнічае ў рэспубліканскіх і ўсеасаюзных выставках. Высокаацінкі азімку і вядомасць атрымалі яе работы «Вяртанне з поля», «У родны калар» «Сяброўкі», «Гарманіст ідзе» і іншыя. Шмат націў прысвядзіць гісторыі нашага народа, падзвігу народа ў грамадзянскай і Айчынай войнах.

РОУДА Вітаў Уладзіміравіч, заслужаны дзеячы мастацтваў БССР. Працуе загадчыкам кафедры харавога дырыжыравання Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі імя А. Луначарскага. У 1951 годзе сночыў літотыскую дзяржаўную кансерваторыю, у 1954 годзе — аспірантуру пры Маскоўскай кансерваторыі. В. Роуда, апрача асноўнай педагогічнай працы ў кансерваторыі, вядзе вялікую грамадскую работу па прапагандае Беларускай музычнай культуры.

УКАЗ ПРЭЗІДУМА ВЯРХОЎНАГА САВЕТА БССР

АБ ПРЫСВАЕННІ ГАНАРОВЫХ ЗВАННЯЎ БЕЛАРУСКАЙ ССР РАБОТНІКАМ КУЛЬТУРЫ І МАСТАЦТВА РЭСПУБЛІКІ

За заслугі ў развіцці Беларускай савецкай культуры і мастацтва прысвоіць ганаровыя званні:

НАРОДНАГА АРТЫСТА БЕЛАРУСКАЙ ССР
Багатыроў Анатолю Васільевічу — кампазітару.
Логінаву Анатолю Канстанцінавічу — артысту Брацінскага абласнога драматычнага тэатра імя ЛКСМ Беларусі.

ЗАСЛУЖАНАГА ДЗЕЯЧА МАСТАЦТВАУ БЕЛАРУСКАЙ ССР
Ганкіну Емелю Мордухавічу — мастаку кінастудыі «Беларусьфільм».
Кудрэвіч Раісе Уладзіміраўне — мастаку.

Роуда Віктару Уладзіміравічу — загадчыку кафедры харавога дырыжыравання Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі імя А. В. Луначарскага.

ЗАСЛУЖАНАГА ДЗЕЯЧА КУЛЬТУРЫ БЕЛАРУСКАЙ ССР
Аншпавічу Усеваладу Іванавічу — начальніку аргановага Дома афіцэраў.
Асвядзіцкаму Геральду Вяляслававічу — дырэктару Беларускай дзяржаўнага тэатра імя Я. Коласа.

Вялязкіцай Марыне Мікалаевне — мастацкаму кіраўніку народнага ансамбля танца «Равеснік» Мінскага Палаца культуры прафсаюзаў.

Вішкароў Барысу Якаўлевічу — старшаму выкладчыку Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага інстытута.
Высоцкаму Канстанціну Гаўрылавічу — дырэктару мазырскага раённага галаўнога кіна-тэатра Гомельскай вобласці.
Гарбатыцкаму Віктару Ціханавічу — мастацкаму кіраўніку Рускага народнага хору Віцебскай фабрыкі імя КІМ.

Казачкоў Эдуарду Ашэравічу — кіраўніку самадзейнага сімфанічнага аркестра гор. Гродна, ваеннаму дырыжору.
Кісяльвай Людміле Уладзіміраўне — загадчыцы экскурсійна-масавага аддзела Музея абароны Брацінскай крэпасці.
Кіракоўу Мамікону Георгіевічу — дырэктару Дома культуры Магілёўскага заводу шпунчанага валакна імя В. В. Куйбышава.

Коміку Якаву Якаўлевічу — кінемеханіку хорска-турскага кінастудыянара Студынскага раёна Брацінскай вобласці.
Саўчанка Ніне Міхайлаўне — дырэктару Магілёўскай абласной бібліятэкі.
Сяпешку Станіславу Захаравічу — дырэктару Дзяржаўнага аргановага ансамбля Беларускай ССР.
Серынаву Івану Арцёмавічу — мастацкаму кіраўніку народнага ансамбля песні і танца «Малодосць» Палаца культуры Упраўлення бытавых паслуг насельніцтву выканкома Віцебскага абласнога Савета дэпутатаў працоўных.

Смалару Васілю Патрывічу — сакратару праўлення Саюза кінематаграфістаў Беларускай ССР.
Тарану Уладзіміру Васільевічу — дырэктару Стаўбіцкай

дзіцячай музычнай школы-самігодкі.

Удараву Георгію Гаўрылавічу — мастацкаму кіраўніку народнага хору «Малодосць» рэспубліканскага Дома культуры прафгалаўнакцаў.

Юшанкову Івану Рыгоравічу — загадчыку аддзела культуры выканкома Баранавіцкага раённага Савета дэпутатаў працоўных.

ЗАСЛУЖАНАГА АРТЫСТА БЕЛАРУСКАЙ ССР
Бірычэўскаму Аляксее Іванавічу — артысту Гродзенскага абласнога драматычнага тэатра.
Войнаву Васілю Віктаравічу — артысту Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра Беларускай ССР імя М. Горькага.

Гарбуку Генадзю Міхайлавічу — артысту Беларускага дзяржаўнага ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга акадэмічнага тэатра імя Я. Купалы.
Давідовіч Лілі Міхайлаўне — артыстка Беларускага дзяржаўнага ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга акадэмічнага тэатра імя Я. Купалы.

Данілюк Святлане Плілаўне — салістка Дзяржаўнага ордэна Леніна акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Беларускай ССР.
Еўдашэнка Надзеі Мацвееўне — артыстка Брацінскага абласнога драматычнага тэатра імя ЛКСМ Беларусі.

Іванову Фёдору Мікалаевічу — артысту Гомельскага абласнога драматычнага тэатра.
Кірычэву Віктару Лук'янавічу — салісту Дзяржаўнага ордэна Леніна акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Беларускай ССР.
Кавальчэву Уладзіміру Міка

лаевічу — салісту Дзяржаўнага народнага хору Беларускай ССР.

Кулішоў Уладзіміру Аляксеевічу — артысту Беларускага дзяржаўнага драматычнага тэатра імя Я. Коласа.

Масуляну Бэле Амікаўне — артыстка Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра Беларускай ССР імя М. Горькага.
Маленчанка Рыме Фёдаравне — артыстка Беларускага рэспубліканскага тэатра юнага гледача.

Арловай Галіне Аляксандраўне — артыстка Беларускага дзяржаўнага ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга акадэмічнага тэатра імя Я. Купалы.

Пало Міналаю Пятровічу — артысту Гомельскага абласнога драматычнага тэатра.
Рычковай Алене Васільевне — артыстка Беларускага дзяржаўнага ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга акадэмічнага тэатра імя Я. Купалы.

Сцефанавай Людміле Пятровічу — салістка Дзяржаўнага акадэмічнага харавой капэлы Беларускай ССР.
Храмшчыну Генадзю Леанідавічу — інспектару аркестра Дзяржаўнага ордэна Леніна акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Беларускай ССР.
Царову Аляксее Андрэевічу — артысту Гродзенскага абласнога драматычнага тэатра.
Чабаньку Паўлу Рыгоравічу — дырыжору аркестра штаба Чырванасцяжнай Беларускай ваеннай акупрыі.

Шамайдзі Тамары Рыгоравне — артыстка Беларускага дзяржаўнага тэатра імя Я. Коласа.
Шаўкалюку Віктару Раманавічу — артысту Магілёўскага абласнога тэатра музычнай камедыі.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР С. ПРЫТЫЦКІ.
Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Д. ЛУКАШЭВІЧ.
17 снежня 1968 года.
гор. Мінск.

РАЗАМ І ЁЎ БУДНІ, І ЁЎ СВЯТЫ

ВЕЧАР У ЦЭНТ

БІАГРАФІЯ РЭСПУБЛІКІ-НА БЛАКІТНЫХ ЭКРАНАХ

Біяграфія нашай рэспублікі — гэта значыцца тэма, у прывітанні і палымным, званікі і бурлівы, галодны і шчаслівы рэвалюцыйны гадзі.

Веру! У даўнюю сілу палімера веру! У камяніцу зоры.

Гэты пружыністы, як сталь, вершы былі напісаныя потым, калі на зямлю нашу прыйшла свабода, калі нара аб космасе стала рэальнасцю.

А тады пачыналіся малагі: галодалі дзеці — трэба накорміць, у краіне сучылася непісьменнасць — трэба ліквідаваць, няма прамысловасці — трэба будаваць, і будавалі. Працавалі па 12—16 гадзін. Не хапала часу — пазычалі ў наступных сутак. Вучыліся. Набіраліся сіл. Раслі.

Біяграфія нашай рэспублікі — гэта значыцца тэма, у прывітанні і палымным, званікі і бурлівы, галодны і шчаслівы рэвалюцыйны гадзі.

Веру! У даўнюю сілу палімера веру! У камяніцу зоры.

Гэты пружыністы, як сталь, вершы былі напісаныя потым, калі на зямлю нашу прыйшла свабода, калі нара аб космасе стала рэальнасцю.

А тады пачыналіся малагі: галодалі дзеці — трэба накорміць, у краіне сучылася непісьменнасць — трэба ліквідаваць, няма прамысловасці — трэба будаваць, і будавалі. Працавалі па 12—16 гадзін. Не хапала часу — пазычалі ў наступных сутак. Вучыліся. Набіраліся сіл. Раслі.

Біяграфія нашай рэспублікі — гэта значыцца тэма, у прывітанні і палымным, званікі і бурлівы, галодны і шчаслівы рэвалюцыйны гадзі.

Веру! У даўнюю сілу палімера веру! У камяніцу зоры.

Гэты пружыністы, як сталь, вершы былі напісаныя потым, калі на зямлю нашу прыйшла свабода, калі нара аб космасе стала рэальнасцю.

А тады пачыналіся малагі: галодалі дзеці — трэба накорміць, у краіне сучылася непісьменнасць — трэба ліквідаваць, няма прамысловасці — трэба будаваць, і будавалі. Працавалі па 12—16 гадзін. Не хапала часу — пазычалі ў наступных сутак. Вучыліся. Набіраліся сіл. Раслі.

Біяграфія нашай рэспублікі — гэта значыцца тэма, у прывітанні і палымным, званікі і бурлівы, галодны і шчаслівы рэвалюцыйны гадзі.

Веру! У даўнюю сілу палімера веру! У камяніцу зоры.

Гэты пружыністы, як сталь, вершы былі напісаныя потым, калі на зямлю нашу прыйшла свабода, калі нара аб космасе стала рэальнасцю.

А тады пачыналіся малагі: галодалі дзеці — трэба накорміць, у краіне сучылася непісьменнасць — трэба ліквідаваць, няма прамысловасці — трэба будаваць, і будавалі. Працавалі па 12—16 гадзін. Не хапала часу — пазычалі ў наступных сутак. Вучыліся. Набіраліся сіл. Раслі.

Гэты вялікі, нібы ўзнесены над зямлей будынак, які ўпрыгожвае шпэр набыражню Свіслачы на вуліцы Яні Купалы, — выставачны павільён. Неўзабаве ў ім адкрыцца выстаўка дзясятнай народнай

гаспадарні БССР. Зараз вялікі каленны архітэктар і мастакоў на чале з галоўным архітэктарам В. Алашам і галоўным мастаком І. Масламанам заканчвае афармленне экспазіцыі.

ГОРАД КРОЧЫЦЬ У БУДУЧЫНЮ

Мінск расце. Нясмына пашырае свае межы. Статыстыка сведчыць, што і ў новых межах яму месца. Мінску трэба многа новых будынкаў — для дзевяці устаноў, музеяў, тэатраў, гасцініц, рэстаранаў... Транспартныя магiстралi горада перагружаны. Бесконцы латок ідуць грундамі па вуліцах Яні Купалы, Нахіва, Ульянскай, Маскоўскай, Якуба Коласа...

Патрэба ідзя рэканструкцыі цэнтру Мінска. Ідзя, якая дазволіла б вырашыць і агрунае архітэктурна-планіровачнае аблічча цэнтру сталіцы рэспублікі, і транс- партныя праблемы, і далейшыя перспектывы развіцця.

Год назад Саюз архітэктараў БССР і Дзярбуд Беларусі аб'явілі ўсеагуны конкурс на лепшы праект рэканструкцыі цэнтру Мінска. У конкурсе прынялі ўдзел чатыры праектныя інстытуты — Цэнтральны навукова-даследчы праектны інстытут, Гарадскі архітэктурны інстытут, Белдзяржпраект, «Мінскпраект».

Два тыдні ў памяшканні Палаца культуры прафсаюза экспанавалася выстаўка конкурсных праектаў. А 16 снежня ў актавай зале Мінскага гарыкаміна адбылося грамадскае абмеркаванне гэтых праектаў. З умовамі конкурсу прысутныя пазнаёмілі на месцы галоўнага архітэктара Мінска Я. Заслаўскі.

Існуючы цэнтр Мінска, — сказаў ён, — быў разлічаны на горад з 500 тысячамі жыхароў. Але ўжо сёння колькасць насельніцтва сталіцы рэспублікі значна пераўзыходзіць параметры горада, прапанаваныя рэнж. У горадзе жыве больш за 800 тысяч чалавек. У новым генеральным плане Мінска, зацверджаным у 1955 годзе, пра- дугледжана колькасць насельніцтва ў 1 мільён. Генпланам было прапанавана развіццё горада ў напрамку перпендыкулярнаму Ленінскаму праекту, па вуліцы Паркавай магістралі. Вось гэтай структура і пакладзена ў аснову конкурсных праектаў. Галоўнай задачай іх было даць правільнае

аб вартасцях прапанаванага Белдзяржпраектам варыянта, які прадугледжвае прадаўжэнне Паркавай магістралі ў бок Магілёўскай шашы і Ленінскага праекта праз вуліцу Савецкіх пагранічнікаў.

Галоўны архітэктар Ленінскага раёна Мінска Т. Каманіна выказала свае заўвагі на праектаўных праектах:

— Гордзіцца Мінска да гэтага часу быў Ленінскі праект, — сказала яна. — Зараз усе следзяванні на Паркавай магістралі, якая будзе мець тое ж гучанне і значэнне, як Ленінскі праект. Па варыянт Белдзяржпраекта мы тую магістралі не атрымаем. Калі магістраль гэта пойдзе па сённяшняй вуліцы Кастрычніцкай, па вуліцы, дзе пабудаваны ўжо заводы, мы страцім самую ідэю Паркавай магістралі, як зялёнага праекта.

Многія з удзельнікаў абмеркавання гаварылі пра неабходнасць захавання гістарычнага помнікаў і гістарычных мясцін. Архітэктар Г. Пярседаў у сваім выступленні сказаў:

— Вельмі шкада, што ў Мінску амаль нічога не захоўваецца ад матэрыяльнай культуры мінулага. Мінск падарваўся частым напамом і мы не маем помнікаў архітэктурны. Я разумею, што не ўсе стараы забудовы Мінска аднолькава каштоўныя. Але ўсё магчыма захаваць. Але тое, што можна выратаваць, патрэба выратаваць, хаця б для таго, каб захаванне прапярцыянальнасці горада. Мы паступова разбураем гэтую прапярцыянальнасць. Відаць, ёсць сэнс, праектныя высоты будынку ў цэнтры Мінска, судносіць іх з ужо існуючай забудовай, каб яна не ператварылася ў нейкі непарукавы сядзібны раён.

Усваяючы заканамернасць развіцця Мінска, намешчы шляхі яго развіцця, знайсці арыгінальнае архітэктурна-планіровачнае ідэю цэнтру горада — гэтыя задачы стаялі перад удзельнікамі конкурсу. І трэба сказаць, што кожны праект мае свае рацыянальнае зерне, якое будзе скарадаваць развіццё горада ў дадзеным напрамку.

Інжынер А. Носаў-Белякоў, ад імя аўтарскага калектыву Белдзяржпраекта, сказаў:

— Мы не ставілі перад сабой задачы распрацаваць генеральны план. Мы ўнеслі свае прапановы напрамку забудовы горада. Рашыне гэта мы лічым магчымым шукаць у стужкавай структуры развіцця горада, якая дазваляе ўдала арганізаваць сістэму ўнутрыгарадской пасажырскай сувязі. Лінейная планіроўка дазваляе вельмі дэкладна дыферэнцыраваць сістэму магістралей.

Інжынер А. Носаў-Белякоў выказаў меркаванні аб вартасцях прапанаванага Белдзяржпраектам варыянта, які прадугледжвае прадаўжэнне Паркавай магістралі ў бок Магілёўскай шашы і Ленінскага праекта праз вуліцу Савецкіх пагранічнікаў.

У АНТРАКЦЕ да мяне падшоў вышэй, які таксама ў той вечар быў на спектаклі Гродзенскага тэатра. Ён рашуча заявіў, што ідзе дамоў. Маўляў, усё ўжо аразумела, нам раскажыце пра існуючы існы, а мы даўно ведаем, што двойчы два — чатыры. І яшчэ ён гаварыў, што ў адным з наступных іграх арган і ёсць магчымасць паслухаць.

І ён пайшоў. А я застаўся. Наперадзе ляжаць два акты.

Шоў спектакль «Я прысягаў Радзіме». Аўтар п'есы і рэжысёр — А. Струнін.

Спектакль пра генерала Карбышава.

Гродзенцы невядомыя звярнуліся да п'есы аб Карбышаве. У Гродна яму давялося працаваць напярэдадні вайны. Тут ён ваяваў і трапіў у палон да гітлераўцаў. Тут пачаўся яго падзвіг, які працягваўся 1300 дзён плюс усё жыццё.

Падзвіг даўжыняю ў цэлае жыццё!

Натуральна, што такая гераічная асоба не можа не прыцягнуць увагу скульптараў, пісьменнікаў. І сёння з'явілася адразу дзве п'есы, прысвечаныя гэтаму цудоўнаму чалавеку: «Паўстаўшныя з попелу» С. Міназіна і Г. Гарбавіцкага і «Я прысягаў Радзіме» А. Струніна.

У п'есе «Паўстаўшныя з попелу» аўтары не столькі раскажыць аб самім падзвігу Дамітрыя Карбышава, колькі паказваюць уплыў яго на акружачых. Магуцьна фігура Карбышава, яго вобраз узаўняўляцца праз учыны тых, хто жыў і жыве побач з ім у нацыянальных лагерах, для каго філасофія Карбышава — «у чалавек няма другога выйсця, ён павінен быць чалавекам» — становіцца іх філасофія. Дамітрыя Карбышава ўжо не было любя, а людзі разрывалі драўняныя агародкі, разабраўвалі фашыстаў, наладзілі ўдзень Карбышаў жыў у кожным.

Аб чым жа раскажалі нам гродзенцы?

Якія невядомыя пласты ў жыцці Дамітрыя Карбышава ўзніклі?

Якімі шляхамі павялі нас у складаны свет чалавечай псіхалогіі?

Мяркуючы па ахоту матэрыялу — п'есе паўнацэнна ў даваенныя гады і напачатку смерці Карбышава — аўтар і тэатр хацелі даследаваць характар героя, паказаць, што да падзвігу чалавек ідзе ўсё жыццё. І хопіла тут прыніпова новага падыходу да гэты, ёсць магчымасць — і немаля — стварыць вобраз шматгранны, шматпланавы, глыбокі.

У 1940 годзе генерал Карбышаў ужо немаляды чалавек. У яго жонка і трое дзяцей. Старэйшая — Алена наступнае ў ваенна-інжынерную акадэмію. Дамітрыя Міхайлавіч едзе ў Гродна, займаюцца будаўніцтвам абарончых умацаванняў.

Другая павіна п'есы — вайна. Падыход савецкага вучонага, генерала з ворагам. Смерць. Каршы дучы адна за адной у стотмі ханалагічным парадку. Гэта таксама права аўтара. Мы ведаем нямаля п'ес, у якіх ханалагічнае развіццё дзеяння дазваляе прасачыць за развіццё характара героя. Аўтару ж п'есы «Я прысягаў Радзіме» ханалагічна спатрэбілася галоўным чынам для таго, каб назаць і вызначыць якіхсьці падзеі ў жыцці героя. Каршы не звязаны ўнутранай логікай, той жалезнай неабходнасцю, якая

вада іменна да такіх падзей, а не да іншых. Напрыклад, першая і чацвёртая каршыны па сутнасці нічога не даюць для стварэння вобраза Дамітрыя Карбышава, а паведманню элементарна інфармацыйнае звесткі, якія даўно вядомы ўсім, хто сядзіць у глядзельнай зале. Можна лёгка абыйсці і без іншых каршыні, якія не рухоўць сюжэт, не дапамагаюць развіццю вобраза. Стараецца ўражанне, што каршыны «прыстаўлены» адна да другой. Яны як кубкі, з якіх можна пабудавать і дом, і па-

магло адбыцца. Цяжка ды і немагчыма пераадолець на сцэне практы драматычнага матэрыялу, якія кідаюцца ў вочы ўжо пры першым знямеце з п'есай: другасцяны вобразы, схематызм у пабудове сюжэта, трафаратнасць думкі. Цікава, які мастацкі савет Гродзенскага тэатра мог прыняць такую п'есу да пастаноўкі?

Відаць, і М. Кавязіна, якая ў спектаклі іграе жонку генерала Карбышава, — член мастацкага савета. Не ведаю, што яна гаварыла на абмеркаванні п'есы.

МІРА ПРА НОВУЮ П'ЕСУ, СТАРЫ РАМАН І... ПАБЛАЖЛІВАСЦЬ

СПЕКТАКЛЬ «Я ПРЫСЯГАў РАДІМЕ» У ГРОДЗЕНСКИМ АБЛАСНЫМ ДРАМАТЫЧНЫМ ТЭАТРЫ

раход, а можна і проста расшыцца па падлозе.

Мы ідзем у тэатр і заўсёды чакаем пуду — няхай маленькага, але пуду, з-за якой трэба пісаць п'есу, стары спектакль. Але ў гэтым выпадку нашы чаканні асабліва вялікія — бо п'есе аб Карбышаве, чалавеку, чыі імя даўно стага легендарнай.

Першы раз ён з'яўляецца ў сямі. Гаворыць з жонкай і дачкой то садытава, то з фальшывым нафасам, ад якога становіцца не па сабе. Ён увесь задалены ў гэтай сітэне — гэтакі добрыя пажылы чалавек. А потым сярод падначаленых, вядома, самы мудры, самы працільны, самы справядлівы. У Гродна Карбышаў сустрамаецца са старым салдатам, з якім лясціць разам служыць. Ну, а тут якім навінен быць генерал? Вядома, адкрытым, свам чалавекам, гэтым паблагліва-значным... Ён нібы раскажаны на складаным. Вядома, што ў арифметыцы складаным становіцца сумай. Але па законах чалавечаназуства характар арифметычным спосабам не складзецца.

Аўтар А. Крэстынаў, які іграе Дамітрыя Карбышава, вядома, не толькі па п'есе ведае пра генерала. І таму ўвесь час намагаецца «врывацца» з прапановамі аўтара акадэмічнасці. Мы проста фізічна адчуваем, як цяжка анібур гаварыць такі, напрыклад, тэкет у размоце з дачкой, жонкай або сябрам: «Пытанне сур'езнае, вострае, правамернае». На гэтым шляху будучы не толькі ружы, але і «калючы». «Калі вайна краенца і нас чорным крылом». «Што новенькага ў мастацтве».

Я глядзя спектакль і ўсё менш заставаўся ў мяне надзеі, што Крэстынаў — Карбышаў гаворыць на ўвесь голас, што прыдуць да яго сапраўдныя словы, што разваліцца вядзельная схема, і тады грывіме зала, заступаюць сэрцы, ажыве думка.

Не, не адбылося гэтага. І не

магло адбыцца. Цяжка ды і немагчыма пераадолець на сцэне практы драматычнага матэрыялу, якія кідаюцца ў вочы ўжо пры першым знямеце з п'есай: другасцяны вобразы, схематызм у пабудове сюжэта, трафаратнасць думкі. Цікава, які мастацкі савет Гродзенскага тэатра мог прыняць такую п'есу да пастаноўкі?

Відаць, і М. Кавязіна, якая ў спектаклі іграе жонку генерала Карбышава, — член мастацкага савета. Не ведаю, што яна гаварыла на абмеркаванні п'есы.

МІРА ПРА НОВУЮ П'ЕСУ, СТАРЫ РАМАН І... ПАБЛАЖЛІВАСЦЬ

СПЕКТАКЛЬ «Я ПРЫСЯГАў РАДІМЕ» У ГРОДЗЕНСКИМ АБЛАСНЫМ ДРАМАТЫЧНЫМ ТЭАТРЫ

раход, а можна і проста расшыцца па падлозе.

Мы ідзем у тэатр і заўсёды чакаем пуду — няхай маленькага, але пуду, з-за якой трэба пісаць п'есу, стары спектакль. Але ў гэтым выпадку нашы чаканні асабліва вялікія — бо п'есе аб Карбышаве, чалавеку, чыі імя даўно стага легендарнай.

Першы раз ён з'яўляецца ў сямі. Гаворыць з жонкай і дачкой то садытава, то з фальшывым нафасам, ад якога становіцца не па сабе. Ён увесь задалены ў гэтай сітэне — гэтакі добрыя пажылы чалавек. А потым сярод падначаленых, вядома, самы мудры, самы працільны, самы справядлівы. У Гродна Карбышаў сустрамаецца са старым салдатам, з якім лясціць разам служыць. Ну, а тут якім навінен быць генерал? Вядома, адкрытым, свам чалавекам, гэтым паблагліва-значным... Ён нібы раскажаны на складаным. Вядома, што ў арифметыцы складаным становіцца сумай. Але па законах чалавечаназуства характар арифметычным спосабам не складзецца.

Аўтар А. Крэстынаў, які іграе Дамітрыя Карбышава, вядома, не толькі па п'есе ведае пра генерала. І таму ўвесь час намагаецца «врывацца» з прапановамі аўтара акадэмічнасці. Мы проста фізічна адчуваем, як цяжка анібур гаварыць такі, напрыклад, тэкет у размоце з дачкой, жонкай або сябрам: «Пытанне сур'езнае, вострае, правамернае». На гэтым шляху будучы не толькі ружы, але і «калючы». «Калі вайна краенца і нас чорным крылом». «Што новенькага ў мастацтве».

Я глядзя спектакль і ўсё менш заставаўся ў мяне надзеі, што Крэстынаў — Карбышаў гаворыць на ўвесь голас, што прыдуць да яго сапраўдныя словы, што разваліцца вядзельная схема, і тады грывіме зала, заступаюць сэрцы, ажыве думка.

Не, не адбылося гэтага. І не

ты ж, якія ўзнікаюць у нанцы спектакля, менш за ўсё адрадуецца тэатру. Гледзячы адрадуецца падзвігу Дамітрыя Карбышава, аб якім ведаюць, якім захаляўца і ганарца.

На гэтым; уласна кажучы, можна было б закончыць рэцэнзій на спектакль па п'есе А. Струніна «Я прысягаў Радзіме». Але перш, чым паставіць кропку, неабходна сказаць яшчэ некалькі слоў.

Гадую п'ятнаццаць назад вышаў вялікі духоўны раман С. Голубава «Калі кропсці не здаюцца» — пра генерала Карбышава. Гэты раман і лёг па сутнасці ў аснову п'есы А. Струніна.

Падзеі ў п'есе пачынаюцца ў даваенны, 1940 годзе. У рамане ж гэта на 746 старонцы. Пачынаюць з гэтых старонак, А. Струнін распараджаецца чужым літаратурным творам як гаспадар. Перапісавае дыялогі, перакройвае іх, каб звесці нанцы з канцамі, сёбе-тое дапавяе. Натуральна, што ў рамане больш сюжэтных дзей і дзеючых асоб, чым у п'есе. Тады А. Струнін аддае словы і ўчыны адных персаняў другім, не спыняючыся нават перад тым, што гэта парушае логіку і па-

вядзі. Ён не буду прыводзіць цытаты — гэта было б вельмі доўга. Даволі ўзяць раман С. Голубава, адгрукчы, напрыклад, старонкі 746, 747, 748 або 917, 918, 919, 920, 921, 922 і іншыя (старонкі называюцца па выданню Ваеннага выдавецтва, 1953 г.), і судзіце, дэялогаву раману і п'есы будзе даслоўнае. Праўда, на апошняй старонцы п'есы ёсць зноскі: «У рабоце над п'есай мне дапамагалі ўспаміны Е. В. Леашын, Д. І. Іванова, Е. Д. Карбышавай, А. С. Саніна, П. М. Лычкоўскага, творы С. Голубава, вершы Агафонава, некаторыя архіўныя матэрыялы». Ян гэта разумець — дапамагалі? Ці можна так выкарыстоўваць творы іншых пісьменнікаў? Немагчыма ж дапусціць думку, што ў рабоце над арыгінальным мастацкім творам аб Аўтанінаў вайне 1812 годзе, хто-небудзь уварваў у свой раман або апавесць кавалі і раздзяліў з «Вайны і міру» і выдасць іх за свае.

Як жа такім выпадку выказаць, што за «гэтымі» з'янаў п'ера А. Струніна? Не, гэта можа сабраў аўтамац, калі гэта не інсценіраванне, а п'есе па матывах, аб чым, натуральна, павіна быць узгадана на тытульным лісце п'есы, у афішах і праграмах, дык застаецца толькі трыце — плагіят.

А. Струнін напісаў. А. Струнін паставіў. Некалькі раней ужо ішла другая п'есе А. Струніна «Аліпата». Было тое ж самае: важная тэма і нізкі мастацкі ўзровень. Паблагліваецца, праўдлівае пры ацэнцы першай п'есы, «акрыліла» А. Струніна і адкрыла шлях да бессаромнага плагіяту. Дарэчы сказаць, нядрэнна было б успомніць А. Струніну, што выдатны рэжысёр і вядомы драматург Ул. Немірнов-Данчанка ніколі не ставіў сваіх п'ес у Мастацкім тэатры. Ён лічыў гэта неэтычным.

На другі дзень я пакадала Гродна. На вакзале да мяне падшоў знаёмы, што не даглядаў спектакль.

— Ну, як? — запытаўся ён. Я паглядзела на гадзіннік. Да адыходу п'езда заставаўся пяць мінут. Я адказала, што спяшаюся.

І. ПІСЬМЕННАЯ.

50 Экспертнае БЮРО ЛіМа

ТУТ ВУЧАЦЬ НА ЧАРАЎНІКОЎ

А. ЛАРЫН, дырэктар мастацкага прафесіянальна-тэхнічнага вучылішча № 15 г. Габрурыска

Усё пачалося з таго, што ў 1958 годзе ў Габрурыска была адкрыта прафесіянальна-тэхнічная школа старога — мабільшыка-чырвоадружышчыкаў. Вучыаў і сотні не было. Амаль усё, хто займаўся ў гэтай школе, вызначаліся асаблівамі здольнасцямі: умелі малываваць, рэзаць па дрэве, гравіравалі. Ужо тады пра нашу школу лэйшлі чуткі па ўсёй Беларусі.

У 1961 годзе школа была рэарганізавана ў прафесіянальна-тэхнічнае вучылішча № 15. Колькасць навучэнцаў павялічылася да 255 чалавек. У пераходзі тэрмін была створана добрая вучэбна-матэрыяльная база. І вось з года 1964 года наша вучылішча стала называцца мастацкім прафесіянальна-тэхнічным. Мы пачалі выхаванне акрамя аддзельнага маэбл і маляроў яшчэ і разбяроў-

інкрустатараў, і маляроў-альфрэйшчыкаў. Зараз у вучылішчы займаюцца больш пяцісот навучэнцаў.

Перш чым пачаць з вамі, экскурсію па вучылішчы скажу, што яно зараз размяшчаецца ў новым вучэбным корпусе з сучасным абсталяваннем і маэбля. А ў старым будынку цяпер засталіся толькі вытворчыя майстэрні. Летась мы пабудавалі таксама новы дабраотны інтэрнат на чатырыста месцаў.

Мы ў калідоры першага паверху. Адсюль можна прайсці ў спартыўную залу і сталую, якія размешчаны ў прыбудову. Аднак зотрымліваецца тут не будзем. Прайдзем адразу на другі паверх, там цікавей. Вось кабінет грамадазнаўства. Зірніце, якая тут адмысловая маэбля. Усе сталы пад чырвонае дрэва, блішчачы, бы лострыкі. У левым кутку кожнага — сілэт уянка і дзвучыны на фоне чырвонага палотнішка. Гэта эмблема кабінета. У кабінете мяккія крэслы, цікавае колеравае рашэнне ў афарбоўцы і роспіс сцен, высойны кінаэкран, шафы-вітрыны і кініжныя секцыі. Рабо-

чае месца выкладчыка ўяўляе сабой стол-кафедру, дзе ўмяняваны магнітафон і рэдыёла, лупыт кіравання кінаапаратурай. Я думаю, такога «нестандартнага» абсталявання вучэбных кабінетаў вам яшчэ не давялося бачыць. Прытым, заўважце, усё зроблена думкамі навучэнцаў.

Цікава афармлены кабінет эстэтычнага выхавання. Яго абсталяванне такое ж, як і ў кабінете грамадазнаўства, але эмблема на сталах іншая — сонца і кветка. На сценах шматлікія сімвалы мастацтва. Ёсць у кабінете нават... акварыум з «залатымі рыбкамі». Кабінет эстэтычнага выхавання — арганізуючы цэнтр мастацкага выхавання навучэнцаў. Увогуле, другі паверх цэлым прысвечаны мастацтву і аформлены, як бачыце, з густам.

А цяпер прайдзем у клуб, ён таксама на гэтым паверсе. Клуб наш прасторны, на чатырыста месцаў, усё тут таксама зроблена «па самай апошняй моде». Няма такога вечара, каб зала была пустава. У вучылішчы працуюць гурткі мастацкай самадзейнасці. Асабліва вызначаюцца хараваы, ва-

кальны, танцавальны, драматычны гурткі, эстрады аркестр і аркестр духавых інструментаў. У мінулым годзе наша самадзейнасць заняла першае месца сярод мастацкіх калектываў вобласці.

Калідор трэцяга паверху ператварыўся, можна сказаць, у своеасаблівы мастацкі музей. Тут сабраны работы навучэнцаў: інкруставаныя пейзажы, маэбля, партрэты У. І. Леніна, А. В. Суворова, дэкаратыўныя вазы «Белавеская лясца» і «Беларуская ССР», інкруставаныя шкатулкі самых розных памераў, скульптуры з дрэва і цэлае сэрца жывапіс разбярных работ.

Тады навучэнцаў ужо шмат гадую экспануюцца на ВДНГ. Многа новых твораў прыгатавана і для выставкі, прысвечанай 50-годдзю БССР і КПС. З ВДНГ і іншых выставак вучылішча мае п'яць дыпломаў і 120 медалюў. У нас ёсць нават ганаровыя медалісты. Майстар вытворчага навучання групы разбяроў-інкрустатараў Л. Окунь — кавалер трох медалюў ВДНГ, а старшы майстар Л. Вайс — чатырох.

Наша выстаўка, напэва, вас зацікавіла. Раю наведаць яе спецыяльна, тым болей, што яна пабудуецца ледзе не штодзень. А зараз паднімемся на трэці паверх. Тут знаходзіцца кабінет спецыяльнага маляроў і конструявання малянка і кампазіцыі, агрунаў тэхналогіі маэбл і лепкі, кабінет выкладчыкаў.

Усе яны таксама абсталяваны адмысловай маэбляй, кожная рэч адначасова і «твор мастацтва».

У вучылішчы працуюе конструкторскае бюро і мастацкі савет, куды ўваходзяць выкладчыкі і майстры прафесіянальнай адукацыі, а таксама найбольш падрыхтаваныя моладзь. У плаці гуртках тэхнічнай творчасці займаюцца больш паловы навучэнцаў. Гуртковыя-электратэхнікі пад кіраўніцтвам выкладчыка А. Пранька, стварылі машыну праграмаванага навучання «Бярэзіна».

Вучылішча, як я ўжо гаварыў, мае свае вытворчыя майстэрні. Ёсць тут і сувенірны цэх, дзе пад кіраўніцтвам вопытных майстроў навучэнцы

ствараюць новыя вырабы: ад друкаванага малянка на бразовавым зрэзе — да мініяцюнай малянічай карціны. Узначальнае сувенірны цэх вопытных майстар-мастак П. Жулдзэнка.

Навучэнцы выконваюць і такія работы, якія ідуць у продаж: шафы, пісьмовыя сталы, крэслы, фанераваныя парты і іншыя. Тут, у вытворчых майстэрнях, рамяство становіцца мастацтвам, а творчая праца — вучобай.

Вучэбна-вытворчая база вучылішча, дарэчы, не абмяжоўваецца сценамі майстэрняў. Працуюць навакі моладзь невабе таксама і на горадскіх прадпрыемствах — маэблевай фабрыцы імя Халтурнына, на будаўнічых аб'ектах будтрэста № 13. Многія навучэнцы штогод праходзяць там вытворчую практыку.

Наша вучылішча яшчэ малодзе. Але сярод выкладчыкаў ёсць многа сапраўдных мастакоў-виртуозаў, майстроў сваёй справы.

РАЗАМ І Ў БУДНІ, І Ў СВЯТЫ

[Заканчанне. Пачатак на 1-й стар.]

хто прысутнічае ў зале, вітае нашых дарагіх гасцей з Беларусі, нашых таварышў па нялёгкай літаратурнай працы, пісьменнікаў Беларусі...

Слова прадстаўляе сакратару прэўдзіна Саюза пісьменнікаў Беларусі Івану Мележу. Ён перадаў вялікае братняе прывітанне беларускага народа масквічанам, расказаў аб мільёнах Беларусі, аб гэтых сямнаццаці дасягненых у народнай гаспадарцы, навучы, культуры, адзначыў вялікія поспехі беларускай савецкай літаратуры ў адноўленай жывіцы Краіны Савецкай.

— Сёння, — сказаў прамойца, — мы ганарымся і радуемся, што ва ўсіх кутках свету можна сустраць аўтамашыны беларускай маркі, што на палях нашай краіны руна прэцуюць беларускія трактары, што дзяўка за мехамі распушкі мавя сяброў і чытаюць беларускае мастацкае слова. Я тавару аб гэтым таму, што разам з усімі саграмадзянамі сваімі адчуваю законную гордасць за дасягненне і здобывае, таму што гэта характэрнае, чым жыве сёння беларускі народ і дзавалае ўявіць, хто ён ёсць сёння, таму што гэта тое, чым жыве і чым ганарыцца наша літаратура. У здаровай сіле сустракае беларускі народ сваё свята. Да новых вялікіх дасягненняў улаўненае наступам ідзе слава нашай імлініцы — родная Беларусь. Мы гатовы працаваць, поўныя рашучасці аддаваць свае сілы і здольнасці народу. Гэта, думам, дае права глядзець дзяўка за рубжы 50-годдзя з добрымі надзеямі.

З вялікай увагай слухала зала выступленне заслужанага артыста рэспублікі Б. Цялегіна, які прачытаў вершы Я. Купалы «Дзякуй народу за песні» і «Камсамольскі білет А. Куляшова».

Са словамі прывітання звярнуўся да беларускіх гасцей першы сакратар прэўдзіна Саюза пісьменнікаў РСФСР, Герой Сацыялістычнай Працы Леанід Собалеў:

— Сёння ў спэцыяльна твора чыжкі і горкія часы, калі мне дзавалася ўбачыць Беларусь у руінах і попель. Жадным вядомым быў для мяне ўдзіл вывазлення рабуньскіх, спалены, абскроўлены Мінск. Мне дзавалася, што нават у Адэсе і Севастопалі я не бачыў такога вынішчэння. Чыжкая доля выпала беларускай зямлі, якая першая прыняла чыжкі ўдар фашысцкіх палыцш. Але Беларусь не даказалася ворагу і сваім ге-

рачным подзвігам заваявала права на адно з самых ганаровых месцаў у сацыялістычнай савецкай краіне. У сваёй новай кнізе «Святло перамогі» я прывёў некаторыя запісы тых горкіх уржанняў першага лета на вызваленай Беларускай зямлі. Хоцачацца расказаць і аб той рэдацыі, якую я адчуў у час пазедзі ў складзе дэлегацыі рускіх пісьменнікаў у Беларусь у часе апошняй зады. Я ўбачыў, што гераічна рэспубліка нібы нарадзілася нанова. Нас сустраў з усімі новамі горад.

Леанід Собалеў гаворыць аб дружбе і супрацоўніцтве літаратурнага народаў, аб сваёй асабістай сустрачцы з Купалам і Коласам, аб творчай савецкай пісьменніцкай Рэспі і Беларусі.

— Зараз, — гаворыць ён у заключэнні, — мы прысутнічаем на ўрачыстасці, якая ўсіх нас хвалюе. Праз некалькі дзён у Мінску будзе адзначана вава, беларускія сябры, а таксама і наша вялікае свята. Я прашу вас, дарагія гасці, перадаць наша сардэчнае прывітанне беларускаму народу. Жадаю поўнага шчасця, новых творчых поспехаў дарагім нашым сабрам-пісьменнікам, самым вялікім дасягненняў мужнаму і працывітаму народу Беларусі.

Якў Хвелемскі прачытаў у сваім перакладзе на рускую мову вершы Петруся Броўкі і Максіма Танка.

Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР Яраслаў Смелякоў з хваляваннем гаварыў аб сваёй любаві да Беларусі, сямім якім ён лічыць і сабе. Паз прачытаў свой новы верш «Беларусы мае, беларусы».

Хвалаюне панавала ў зале, калі паз Валодзі Карчагіна чытаў новыя пераклады баек К. Крапівы. Савецкія творы народнага пісьменніка Беларусі вельмі спадабаліся масквічанам.

Сардэчнай прыязнасцю сустракала зал выступленні беларускіх пэтар, свае вершы прачыталі на вечары У. Дубоўкі, Э. Агнявец, С. Грахоўскі, М. Калачынскі, Г. Бураўкін, Е. Лось, студэнт Літаратурнага Інстытута імя Горькага М. Федзюковіч.

Пісьменніцкая дэлегацыя Беларусі паднесла ў дарунк масквічанам калегам Керціну Я. Раманюскага «Янка Купала».

Вялікая група беларускіх майстроў мастацтва, якая цяпер гасціць

у Маскве, выступіла на вечары з канцэртам, які меў вялікі поспех. Гледзчы горада прымаў выступленне беларускіх спевакоў, танцоўраў, музыкантаў — народнай артыстыцы СССР Т. Ніжнікавай, народнага артыста БССР Э. Бабія, заслужаных артыстаў БССР В. Кірчанкі і В. Буржова, народнага артыста рэспублікі С. Талкачова, заслужанага артыста рэспублікі Г. Мартынава і артыста Л. Касцюка, а таксама квартэта Беларускага народнага хору «Купаліца». Вбў канцэрт заслужаны артыст рэспублікі М. Шышкін.

У заключэнні вечара да беларускіх гасцей звярнуўся лаўрэат Ленінскай прэміі С. С. Смірноў.

— Беларуска зямля, — сказаў ён, — збірае валькія ўраджай. Яна славіцца сваімі прамысловымі прадпрыемствамі. Мы помнім, што на ёй нараджаюцца смелыя людзі. Ваше зямля нараджае і вялікае мастацтва, сонечнае, радаснае, поўнае захвалення мірным жыццём. Дзавольце падзякаваць вам за сённяшняе выступленне і павіншаваць яшчэ раз, дарагія браты і сестры, з чужоўным святам, пакадаць вам новых вышынь у вашым радасным вялікім мастацтвам...

Сустрача беларускай пісьменніцкай дэлегацыі з гаспадарамі вечара — прадстаўнікамі масквіцкай літаратурнай грамадскай — на гэтым не скончылася. Яна была працягнута сяброўкай гаворкай у клубе ЦДЛ. Цёплае слова пра Беларусь, яе працы, гераічна, гасціны народ, пра беларускую літаратуру і мастацтва сказалі пісьменнікі Алім Кешокаў, Міхаіл Гарбачоў, Міхаіл Хоўнаў, Аляксандр Ісбах, былы начальнік Цэнтральнага штаба партызанскага руху, відны партыйны і дзяржаўны дзеяч Беларусі П. Панамаранка.

Ваш карэспандант гутарыў з некаторымі ўдзельнікамі вечара.

— Мне, мусіць, было асабліва прыемна чуць сустрачкі з беларускімі сябрамі, — сказаў сакратар прэўдзіна Саюза пісьменнікаў СССР С. Сарткоў. — Мяне заваяваў з беларускай зямлі, гераічнае не народам не толькі даўняе пацучі любві, дружбы і павагі, але і круўнай роднасці, таму я лічу сабе крышчуча беларусам. Я даўно цікаўлюся беларускай літаратурай, захлэпаўся многімі яе твораі, шыра сяброў з яе работнікамі — выдатнымі майстрамі і харошымі хлоп-

цямі. І сёння я ў ў шчасліваю магчымасць зноў убачыць іх, зноў пацуч іх гарача, шчырае сяброўскае слова. Радасна, што літаратура і мастацтва беларускага народа квітуюць, з кожным годам набіраюцца моцы, сілы і харавата.

— Я не мог не прысці на гэтую сустрачку, — гаворыць віцэ-адмірал, Герой Савецкага Саюза Г. Халецкаў. — Зусім нядаўна я пабываў у Баранавічах, на сваёй бацькаўшчыне. Я быў шыра ўрушаны усім, што дзавалося там пабычы і пацуч. Да свайго 50-гадовага юбілея наша родная Беларусь ідзе, як пісаў вялікі се пясняр Янка Купала, «у сонцы з сонцам маладым паходам». Я радаваўся маладосці свайго роднага горада, захлэпаўся прыгажосцю Мінска, ганарыўся тым вялікім і слаўнымі зменамі, што адбыліся на роднай зямлі за гады Савецкай улады. Гэтыя змены засведчыў і сённяшні вечар. Наш народ мае сёння вялікую літаратуру і мастацтва, якімі па праву можна ганарыцца.

— Сённяшні вечар мяне па-сапраўднаму ўшхваліў, крануў да сэрца, — сказаў супрацоўнік Навукова-даследчага Інстытута аўтаматыкі Ю. Кірчанюк. — Пацучу плавуча, нейкае надзе жа груднае беларускае слова, шчырымі беларускае песню — прыгадаліся тыя суровыя дні і ночы, тыя гады, калі мне дзавалося ўпершыню сустрачкі з Беларуссю, — гады ваіны. Тады я быў беларускім партызанам. На ўсе жыццё запомніліся мне вёскі і вёсачкі Лагойшчыны, дзе дысплачываўся наш атрад, запомніліся людзі — шчырыя, гасціныя, спагадлівыя, ветлыя, працавітыя, а яшчэ — чырпільны і мужныя, запамінаючы іх мову і песні. У тых грозных гады я пабыў і пэтычнам слоўца Яўкі Купалы, Яўкі Коласа і іншых вялікіх пісьменнікаў, якое было надзейнай зброёй і накіроўвацца да караля Швецыі, які стаў у аўжурніці свайго саіты ў глыбінні залы атэля. Пасля кароткай прынятнай правы кароль уручае яму дыплом лаўрэата Нобелеўскай прэміі і ўручае аўтамашыну і пінкава медаль з профілем таго, чым імем названа адна з папулярных прэміі ў свеце. Што ж таное Нобелеўскае прэміі? У оны наго і калі яна была ўстаноўлена?

10 снежня 1896 года ў сваім асабіным паіраў слаўны шведскі вучоны-хімік і прамысловец Альфвяд Нобель і прамысловец і фінансавы дзельнік не мог дачкацца, калі яго вочы заплюшчана наведзе на Нобель паіраў баляры і 33 мільёнаў шведскіх кронаў было здуліёне ўсіх, калі па смерці вучонага стаў вядомы змест завяччання. У ім гаварылася, што прэмія павінна быць уручана за выдатныя поспехі ў вучэньні, хіміі, фізіцы і ў справе барацьбы за мір.

Учора прадстаўнікі беларускай літаратуры і мастацтва пабывалі ў гасцях у выкладчыку і слухачоў Акадэміі грамадскіх навук пры ЦК КПСС, а таксама ў пасліку Дзяржынскае Любарэцкага раёна, дзе ў Палацы культуры адбыўся вялікі вечар беларускай літаратуры.

Варлен БЕЧЫК, спец. кар. «Літаратуры і мастацтва».

26 пар з многіх гарадоў Савецкага Саюза (Масква, Мінск, Таганрог, Новасібірск, Каўнаса, Вільнюса, Рыгі і інш.) шосты раз асправалі першыя танцаў, які адбыўся ў мінулыя нядаўна ў Палацы культуры Мінскага трэнтрангага завода. Пераможцамі конкурсу (па класу «А») і 1 і 2 мінутны годзе, сталі Дзялі і Вадас Каміаіцы. Другое месца занялі Марына і Бруна Белавусавы з Масквы, трэцяе — Рыхард Індыксан і Валодзіна Арафева з Рыгі.

На здрыку — пераможцы конкурсу бальных танцаў Дзялі і Вадас Каміаіцы. Фота Ул. МЯКВІЧКА.

СНЕЖАНЬ — ЧАС НОБЕЛЕУСКІХ ПРЭМІЙ

У гэты снежанскі дзень, калі густы туман ахутвае Станголь, ля Гранд-атэля заўсёды аўнелена. З гасцямі і радыё жывыя шведскія тэлевізійныя вядоўцы пра бліжнюю ўрачыстасць. Чарговы надыдаў у лаўрэаты Нобелеўскай прэміі ўступіла на дыянавую дарожку і накіроўвацца да караля Швецыі, які стаў у аўжурніці свайго саіты ў глыбінні залы атэля. Пасля кароткай прынятнай правы кароль уручае яму дыплом лаўрэата Нобелеўскай прэміі і ўручае аўтамашыну і пінкава медаль з профілем таго, чым імем названа адна з папулярных прэміі ў свеце. Што ж таное Нобелеўскае прэміі? У оны наго і калі яна была ўстаноўлена?

10 снежня 1896 года ў сваім асабіным паіраў слаўны шведскі вучоны-хімік і прамысловец Альфвяд Нобель і прамысловец і фінансавы дзельнік не мог дачкацца, калі яго вочы заплюшчана наведзе на Нобель паіраў баляры і 33 мільёнаў шведскіх кронаў было здуліёне ўсіх, калі па смерці вучонага стаў вядомы змест завяччання. У ім гаварылася, што прэмія павінна быць уручана за выдатныя поспехі ў вучэньні, хіміі, фізіцы і ў справе барацьбы за мір.

Учора прадстаўнікі беларускай літаратуры і мастацтва пабывалі ў гасцях у выкладчыку і слухачоў Акадэміі грамадскіх навук пры ЦК КПСС, а таксама ў пасліку Дзяржынскае Любарэцкага раёна, дзе ў Палацы культуры адбыўся вялікі вечар беларускай літаратуры.

Варлен БЕЧЫК, спец. кар. «Літаратуры і мастацтва».

ВУЧОНЫ САВЕТ ІНСТЫТУТА У НАВАГРУДКУ

Супрацоўнікі Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Акадэміі навук БССР надаюць вялікае значэнне прапагандзе беларускай культуры. У калгасках, раённых дамах культуры, у народных тэатрах і ўніверсітэтах культуры рэспублікі яны прачыталі садыта звыш 430 лекцыяў пра дасягненні беларускай музыкі, кіно, тэатральнага мастацтва і самадзейнасці, па пытаннях новага быту калгаснай вёскі.

Раней інстытут юбілейныя пасаджынні вучонага савета праводзіў пераважна для вучажа кола свайх супрацоўнікаў. Цяпер такія пасаджынні ўсё часцей праводзяцца на перыферыі.

Днямі, напрыклад, інстытут праводзіў вучоны савет, прысвечаны 50-годдзю БССР і Кампартыі Беларусі, у Навагрудку. З дэкладам выступіў акадэмік Акадэміі навук БССР П. Кемба, які расказаў аб дасягненнях рэспублікі за 50 год. Доктар гістарычных навук В. Бандарчык і доктар мастацтвазнаўства У. Няфёд прачыталі дэклады «Фарміраванне новага быту за гады Савецкай улады» і «Тэатральнае мастацтва Беларусі за 50 год». У сваёй выступленні навуковцы супрацоўнікі В. Шаматэ і Г. Барцішэўскі расказалі прысутным аб развіцці беларускага выяўленчага мастацтва і народнай песні савецкай эпохі. Дэклад аспіранта А. Туршыша «Развіццё музыканальнай культуры Беларусі» па ходу ілюстравалі песнямі беларускіх кампазітараў самадзейнай спевакі Р. Бусел, П. Карнач, А. Лабовіч.

У рабоце вучонага савета прынялі ўдзел і мясцовыя дэкладчыкі — сакратар Навагрудскага райкома партыі К. Кондырава, калгаснік А. Карчыка і мясцовы ўмелец Г. Кузнякоў. Яны расказалі аб дасягненнях гаспадаркі і эканамічнага раёна, аб зменях у калгасным побыце і развіцці мясцовага прафесіянальнага і народнага мастацтва.

У заключэнне вучоны інстытут падарвалі раёнай бібліятэка кінігі свайх даследчыкаў, а навагрудчане ўручылі гасцям дыван і такія пося работы мясцовых умельцаў.

С. ПЯТРОВІЧ.

ТАЛЕНАВІТЫ ДАСЛЕДЧЫК І ПЕДАГОГ

ДА 85-ГОДДЗЯ З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ Я. І. БАРЫЧЭУСКАГА

Тыбія, каму дзавалося слухаць лекцыі прафесара Я. Барычэўскага ў БДУ або педагогічным Інстытуте ў 20 — пачатку 30-х гадоў, упамінаюць яго як чужоўнага лектара, якога з вельдзарнай цікавасцю слухалі студэнты. «Асабліва добрае ўражанне рабілі сваімі лекцыямі прафесары І. І. Замочкін, Я. І. Барычэўскі, С. Я. Вальфсон, М. М. Пятуховіч і да іх».

В. Саўсін. Можна было зайдзці ў лектарскую майстэрству, якім яны валодалі ў дасканаласці, — піша ў сваёй аўтабіяграфіі прафесар М. Ларчанка.

Яўген Іванавіч Барычэўскі нарадзіўся 17 снежня 1883 года ў Мінску ў сям'і татарыуса. Скончыўшы Мінскую гімназію, ён у 1903 годзе паступае ў Берлінскі ўніверсітэт. Працывічыўся там год, перайшоў на гісторыка-філалагічны факультэт Масквоўскага ўніверсітэта, які і скончыў у 1910 годзе з залатым медалем, і быў прызначаны пры ўніверсітэце для падрыхтоўкі да навуковай дзейнасці. Акрамя навуковай, Я. Барычэўскі займаўся педагогічнай (у 1910—1918 гадах выкладаў рускую літаратуру ў сярэдніх навуковых установах Масквы) і літаратурнай дзейнасцю (у масквоўскіх часопісах і газетах друкаваліся шматлікія яго артыкулы і даследаванні).

Пасля Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі, з восні 1913 года, Я. Барычэўскі прызначаецца вучоным сакратаром Музейнага аддзела Наркамсвета (пасля рэарганізаваны ў Галюўскі музей РСФСР) і працуе там да сакавіка 1922 года, калі, запрышаны Беларускім дзяржаўным ўніверсітэтам, пераязджае ў Мінск. Тут, на радзіме, працягваецца плёная праца даследчыка. Ён працуе ў БДУ (тут у

цы) аўтара. Гэтыя кнігі былі для свайго часу наватарскімі і арыгінальнымі. У іх ўпершыню ў беларускіх літаратуразнаўчых вятарычных публікацыях ілюстравалі прыкладамі дэпартыя літаратурныя прыклады з твораў А. Рупінаскага і Ф. Багушэвіча, М. Багдановіча і Я. Купалы, Я. Коласа і З. Вядулі, М. Чарота і У. Дубоўкі і многіх іншых пісьменнікаў.

Рад артыкулаў напісаў Я. Барычэўскі для «Літаратурнай энцыклапедыі» (напрыклад, пра А. Гаруна, Я. Купала і інш.). Як выкладчык вуну, Я. Барычэўскі склаў праграму для студэнтаў ўніверсітэта па курсах рускай і замежнай літаратуры. У 1929 годзе на школьнага быў надрукаваны напісанні ім падручнік для студэнтаў-завочнікаў «Пэтыка. Курс для завочнага педфаку 1929—30».

У справаздачы Інстытута беларускай літаратуры аб навуковай дзейнасці за 1926—27 акадэмічным год Я. Барычэўскі ведавалі, што ім напісаны «Уводзіны ў літаратуразнаўства», што працу над «Пэтычнай беларускай прыказкай». Ці скончыў ён гэтыя працы — невядома. У Цэнтральным дзяржаўным архіве літаратуры і мастацтва БССР захавалася даследаванне Я. Барычэўскага «Параўнанне ў мастацкай літаратуры, якое павінна было быць у кнізе «Працы кафедры гісторыі беларускай літаратуры», але, чагусьці, не пабачыла свету. У гэтай працы вучоны разглядае параўнанне ў сусветнай мастацкай літаратуры, шырока прыцягваючы прыклады з творчай практыкі Купалы і Коласа, Багдановіча і Вядулі і многіх іншых беларускіх пісьменнікаў.

Навуковае спадчына прафесара Я. Барычэўскага ў нас пакуль што не ввучана. А яна варта таго, каб на яе звярнуць пільную увагу. Памёр Я. Барычэўскі ў 1934 годзе.

Я. САЛАМЕВІЧ.

«МНЕ ВЕЛЬМІ Ё ВАС СПАДАБАЛАСЯ...»

песенькі Герцага, якая была праспявана на італьянскай. Можна з пункту гледжання пэтычнасці вобразе гэты эксперымент не зусім удалы, але імперна ў песеньцы Герцага, выкананай

па-італьянску, слявак асабліва ярка прадэманстравалі ўсе лепшыя якасці свайго голасу: прыгажосць тэмбра, добрую мантырну гуку і свабодны верхні рэгістр.

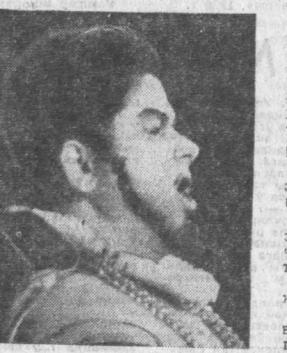
Калі ж гаварыць аб чыста сцэнічным баку вобраза Герцага — спакучальніцы і сэрцада, дык, мне здаецца, ён мепі удалы — тут слявак крхчу склаваны і статычны. Пра Паўласа Радзіца трэба гаварыць перш за ўсё, як пра спевака высокай культуры, з выдатнай школай і чужоўным тэмбрам голасу.

Слухачы атрымалі сапраўднае задавальненне ад знаёмства з гэтым спеваком.

Пасля спектакля я сустраўся з Паўласам Радзіца і ўзяў для чытаў «Літаратуры і мастацтва» невялікае інтэрв'ю.

— Якія вашы гераічныя ўражанні ад нашага пераможца?

— Чужоўны. Мне вельмі ў вас спадабалася. І сам горад, і прыём, які мне тут аказаў.

Антоль Цыркуноў.

ЛЕБАЧАЧНЕ

Першая прэмія 20 снежня. Тэлеграфнае прэмія 9.30 — тэлеграфнае прэмія 8.30 — для студэнтаў 10-га класу «Эканамічна-пэтычна парты на сучасным этапе». 10.05 — тэлевізійныя навіны (М). 10.15 — «Прыходзець, прыходзець, прыходзець» (М). 10.45 — кінатэатральны «Колас» (М). 11.15 — М. Горькі «Вялікія людзі» (М). 11.30 — тэлевізійныя навіны (М). 11.45 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 12.00 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 12.15 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 12.30 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 12.45 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 13.00 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 13.15 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 13.30 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 13.45 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 14.00 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 14.15 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 14.30 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 14.45 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 15.00 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 15.15 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 15.30 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 15.45 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 16.00 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 16.15 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 16.30 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 16.45 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 17.00 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 17.15 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 17.30 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 17.45 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 18.00 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 18.15 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 18.30 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 18.45 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 19.00 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 19.15 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 19.30 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 19.45 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 20.00 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 20.15 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 20.30 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 20.45 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 21.00 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 21.15 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 21.30 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 21.45 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 22.00 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 22.15 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 22.30 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 22.45 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 23.00 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 23.15 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 23.30 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 23.45 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 24.00 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 24.15 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 24.30 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 24.45 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 25.00 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 25.15 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 25.30 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 25.45 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 26.00 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 26.15 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 26.30 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 26.45 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 27.00 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 27.15 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 27.30 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 27.45 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 28.00 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 28.15 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 28.30 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 28.45 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 29.00 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 29.15 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 29.30 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 29.45 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 30.00 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 30.15 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 30.30 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 30.45 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 31.00 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 31.15 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 31.30 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 31.45 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 32.00 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 32.15 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 32.30 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 32.45 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 33.00 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 33.15 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 33.30 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 33.45 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 34.00 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 34.15 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 34.30 — «Навіны». Кінатэатральны «Колас» (М). 34.45 — «Навіны».